

5.

Kyrkliga institutioner.

Kyrkliga institutioner.

Den högsta kyrkliga styrelsen i Stockholm utövas av Stockholms stads konsistorium, som utgöres av stadens ordinarie kyrkoherdar i de territoriella församlingarna samt i tyska och finska församlingarna med kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, kallad »pastor primarius», som ordinarie preses. Ärkebiskopen fungerar även, när han så vill, som »förmäste preses» vid sidan om pastor primarius, och för ärkebiskopen skall ock, »när så omträng, räkenskap göras, och till honom de saker av konsistorium refereras, som hans censur behöva». I dessa bestämmelser, liksom däri att ärkebiskopen är ledamot av direktionen över Stockholms stads undervisningsverk och att domkapitlet i Uppsala prövar den tyske kyrkoherdens »rättroghet», torde de enda nu kvarvarande spårerna efter Stockholms forna avhängighet av ärkestiftet vara att finna. Stockholm är därför att betrakta såsom ett i realiteten självständigt stift med pastor primarius såsom styresman och biskops vederlike. Pastor primarius, som tillsättes av konungen inom ett av församlingen genom val bland ett, med ärkebiskopens »ja och samtycke» kallade, gjort förslag af trenne prästmän, har självskriven plats i kyrkomötet, rätt och plikt att utöva uppsikt över alla stadens församlingar, dess kyrkoherdar och övriga prästmän samt att giva venia concionandi (tillåtelse att predika); enligt instruktionen av den 16 december 1668 är han »skolornas inspector jämte andra som vederbör», »varjämte folkskollärarinneseminarier veder under konsistoriet, i någon ringa mån även folkskolorna. Däremot äger han icke rätt att inviga präster och bär icke biskopliga insignier. — Vicepreses i konsistoriet är kyrkoherden i Klara församling.

Vid sidan av Stockholms stads konsistorium finnes även ett annat, kungl. hovkonsistorium (consistorium aulicum). Detta anses hava blivit inrättat i sammanhang med den av regeringen den 20 december 1662 utfärdade »Ordning, varefter överhovpredikanten och hovpredikanterna skulle sig rätta». Dess ännu i huvudsak gällande instruktion är av den 28 juni 1681. Under hovkonsistorium lyda utom hovförsamlingen (med hovpredikanter) huvudstadens garnisonsförsamlingar. I hovkonsistorium är överhovpredikanten preses och har till bisittare de nämnda garnisonsförsamlingarnas pastorer ävensom slottspastorn.

Varje församling äger att för vårdan av kyrkans angelägenheter sammanträda å kyrkostämma med kyrkoherden till överläggning och beslut, varvid kyrkoherden, såvida ej annorlunda särskilt förordnas, är ordförande. Två

ordinarie stämmor skola årligen hållas, den ena före maj månads utgång för justering av röstlängd och för ekonomiska angelägenheter, den andra före november månads utgång för val till vissa befattningar. De kyrkliga ärenden, som skola företagas till avgörande å kyrkostämma, skola förut vara vederbörligen beredda av kyrkorådet eller särskilt utsedda personer.

Kyrkorådet tillkommer förutom beredandet av ärenden till kyrkostämma att vaka över efterlevnaden av gällande författningar rörande religionens och sedernas vård, att förvalta medel, som blivit ställda under dess vård, och att i öfrigt vårda kyrkans angelägenheter. Kyrkoherden är självskriven ordförande i kyrkorådet. Ledamöter äro församlingens kyrkovårdar samt övriga å kyrkostämma valda personer till ett antal, icke understigande fem. Ledamöterna väljas för två års tid.

De flesta prästerliga befattningar i huvudstaden tillsätts på vanligt sätt, men sökande kunna anmäla sig från hela riket.

Rösträtt vid prästval tillkommer en var, i församlingen mantalsskriven, välfrejdad man eller kvinna, som uppnått 21 års ålder och äger att för egen del i kyrkostämmas beslut deltaga. Hustru till röstberättigad man äger ock, även om hon själv icke har rätt att deltaga i kyrkostämmas beslut, med vissa inskränkningar rösträtt vid prästval. Varje röstberättigad äger en röst och rösträtt må i stadsförsamling endast utövas av den, som personligen infinner sig vid valtillfället (jfr vidare lagen ang. tillsättning av prästerliga tjänster den 9 dec. 1910 § 26).

Huvudstadens pastorat äro regala. Dock äro särskilda privilegier rörande tillsättande av prästerliga tjänster förlånade åt vissa församlingar. För Nikolai, Maria, finska och tyska församlingarna gälla dylika privilegier. Adolf Fredriks gamla församling, som före församlingsdelningen var ett patronellt pastorat med konungen såsom patronus, blev vid delningen den 1 maj 1906 regalt i likhet med de utbrutna nya församlingarna, Gustav Vasa och Mattens. Vad beträffar ledigheten till regementspastorsbeställning, föreslår regementschefen hos kungl. maj:t den av de sökande, regementschefen önskar skola vinna kungl. maj:ts avseende. Regementspastorsbeställningar tillsätts tillsvidare endast på förordnande för obestämd tid.

Många mindre prästsysslor vid offentliga inrättningar ävensom vissa pastoratsadjunkter utses av vederbörande myndigheter eller församlingar; kyrkoherdarna kalla även sina adjunkter och enskilda sällskap fattig- eller diakonpräster, vilka sistnämnda dock officiellt äro

att betrakta såsom pastorsadjunkter. Samfundet Pro fide et christianismo äger rätt att tillsätta några prästerliga kateketer i huvudstaden med uppgift att biträda församlingarnas prästerskap vid konfirmationsundervisningen. Innehavarna räkna prästerliga tjänsteår och avlönas av samfundet med bidrag av församlingarna.

Ordnandet av prästerskapets avlöning inom stadens territoriella församlingar uppdrogs enligt kungl. förordning av den 1 november 1872 åt en nämnd, som ännu finnes och som sammanträder vid inträdande behov av lönereglering för prästerskapet inom någon församling.

För handläggning av frågor, som röra flera församlingar gemensamt har tidigare funnits en särskild permanent institution, kyrkofullmäktige, utsedda för varje år av de olika församlingarna. Kyrkofullmäktiginstitutionen har emellertid genom lag den 14 aug. 1914 om ändrad lydelse av vissa paragrafer i kyrkostämmoförordningen för Stockholm fr. o. m. år 1915 upphört. Eventuellt uppkommande, för flera församlingar gemensamma frågor skola numera jämlikt nämnda lag avgöras av för varje fall tillsatta delegerade.

Lagar m. m. Kungl. förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 nov. 1863 med ändringar den 11 juni 1887, 12 juli 1889, 22 maj 1891, 13 juni 1902, 15 jan. och 15 maj 1903, 15 april 1904, 16 juni 1905, 12 juli 1907, 17 juni 1908, 26 maj 1909, 10 juni 1910, 12 maj 1911, 1 juni 1912 och 14 aug. 1914. Kungl. förordning ang. ordnande av prästerskapets i de territoriella församlingarna i Stockholm avlöning den 1 nov. 1872. Lag ang. tillsättning av prästerliga tjänster den 9 dec. 1910. Kungl. stadga ang. prästval den 9 dec. 1910.

Stockholms stads konsistorium med därunder hörande församlingar.¹

Stockholms stads konsistorium består av ärkebiskopen som preses, när han är tillstädes, pastor i Storkyrkoförsamlingen (pastor primarius) såsom ordinarie preses samt kyrkoherdarna i Stockholms övriga territoriella pastorat och i tyska och finska församlingarna som ledamöter.

Under Stockholms stads konsistorium lyda dels huvudstadens 14 territoriella församlingar, dels tvenne nationella församlingar, tyska och finska församlingarna. En del allmänna inrättningar, som förut bildat icke territoriella församlingar, ingå numera sedan den 15 oktober 1910 i respektive territorialförsamlingar (jfr vidare nedan).

Ängående församlingar av främmande trosbekännare se sid. 265.

¹ Bromma församling är ännu (april 1917) icke i kyrkligt hänseende införlivad med Stockholm utan lyder t. v. under Uppsala domkapitel, se vidare sid. 261.

Instruktioner. Kungl. instruktion den 16 dec. 1668 (med ändringar) för pastor primarius och konsistoriet. Kungl. förordning den 11 febr. 1687 huru med rättegång uti domkapitlet förhållas skall.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Stadskonsistorium.¹

Expedition: Storkyrkan, St.; rt. 38 08; **expeditionstid:** måndagar, onsdagar och fredagar 11—12; **sessionstid:** varannan tisdag kl. 1 e. m. (sommarmånaderna var tredje fredag kl. 1 e. m.).

Stockholms stads prästerskap lydde till en början under ärkebiskopen och domkapitlet i Uppsala. När Stockholms konsistorium upprättades är ovisst, men omnämes detsamma i en urkund från år 1442. Det utgjordes 1593 av pastor primarius vid Storkyrkan, församlingarnas kyrkoherdar och »rector scholæ». I kungl. förordning om rättegången i domkapitlet den 11 februari 1687 förordnades, att ärkebiskopen skulle vara »preses primarius», kyrkoherden i Storkyrkan preses och kyrkoherden i Klara vice preses. Gustav I lär hava ämnat göra Stockholm med närlägnade församlingar till eget stift, ett liknande förslag väcktes på 1700-talet, men kom aldrig till verkställighet. Enligt konsistorii beslut den 11 juni 1915 intaga dess ledamöter med undantag av pastor primarius och kyrkoherden i Klara församling plats efter dagen för inträdet i konsistorium.

Förnämste preses.

Ärkebiskopen (självskr.).

Ordinarie preses.

Håhl, J. F., pastor primarius, kyrkoherde i Storkyrkoförs. (självskr.).

Vice preses.

Vakant, kyrkoherden i Klara förs. (självskr.).

Konsistorii assessorer.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde i Katarina förs.

Sterzel, G. F., kyrkoherde i tyska förs.

Eklund, K. A., kyrkoherde i Maria förs.

Montell, V., kyrkoherde i finska förs.

Larsson, C. V., kyrkoherde i Kungsholms förs.

Hallberg, H. E., kyrkoherde i Gustav Vasa förs.

Hammarsten, F., kyrkoherde i Jakobs förs.

Öhman, K., kyrkoherde i Johannes förs.

Källander, A. J., kyrkoherde i Hedvig Eleonora förs.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde i Adolf Fredriks förs.

Lindhagen, L. T., kyrkoherde i Engelbrekts förs.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde i Matteus förs.

Lindskog, H. J., kyrkoherde i Brännkyrka förs.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde i Oscars förs.

Konsistorienotarie.

Vakant; t.j.f. Hagman, C. Ch. W.

Vaktmästare.

Vakant.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Storkyrkoförsamlingen.

(S:t Nikolai.)

Expedition: Stortorget 1, St.; rt 162; st. 23 66; expeditionstid: 9—10,30 (under tiden juni—aug. 9,30—10,30).

Storkyrkoförsamlingen, den äldsta av Stockholms församlingar, har ursprungligen omfattat Stadsholmen och holmarna i Norrström (nuvarande Helgeandsholmen) samt tiden närmast efter reformationen även Riddarholmen. Den senare utgjorde emellertid åren 1666—1807 en självständig församling, till vilken en del av Storkyrkoförsamlingen, området väster om nuvarande Stora Nygatan, då också hörde. Helgeandsholmen åter delades sedermera mellan Klara och Jakobs församlingar men har 1906 åter lagts till Storkyrkoförsamlingen. Storkyrkan torde hava grundlagts av Birger Jarl omkring år 1260. Den har åren 1902—1910 undergått genomgripande reparations- och ändringsarbeten.

Stat år 1917. Utgifter 116,466: 73 kr. Inkomster 28,025 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona.

Till kyrkokassan 40 öre, till prästerskapets avlöningskassa 16 öre och till skolkassan 2 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöningskassa 25 öre.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., dyrtidstillägg 600 kr., ålderstillägg 1,500 kr., fri bostad; såsom konsistorii preses ca 4,000 kr. Tre komministrar: lön 3,000 kr. jämte kyrkotionde, ca 1,100 kr., dyrtidstillägg 600 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön av kyrkoherden 700 kr., personligt bidrag av församlingen 1,800 kr. Kyrkonotarie: lön 300 kr., arvode som arkivarie 250 kr. Klockare: lön 2,500 kr., fri bostad. Organist: lön 2,500 kr. Kantor: lön 1,500 kr. Maskinist m. m.: lön 2,000 kr., fri bostad. Förste kyrkovaktmästare: lön 1,000 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Welinder, N. J., vice pastor, självskr. ordf. (se nedan); **Axelson, H. A.**, direktör, stadsfullm.; ***Bergström, J. A. T.**, körsnär, kyrkovård; ***Bernström, C. A. Fr.**, tryckeriföreståndare; ***Eklund, J. M.**, målarmästare; **Fleetwood, R. A. S.**, frih., riddarhuskamrerare; ***Förselius, A. G.**, direktör; **Malmgren, O. W.**, grosshandlare; **Schallin, C. A.**, grosshandlare, kyrkovård, kassavårdare.

Kyrkonotarie och arkivarie.

Gyllensvärd, G. V.

Församlingens skolråd.

Se sid. 146.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolrådet, se sid. 146.

Kyrkoherde.

Håhl, J. F., tjl.

Vice pastor.

Welinder, N. J. (se nedan).

Komministrar.

Mörner, A. K.; Brandel, R. A.; Karlgren, A.

Pastorsadjunkt.

Welinder, N. J. (se ovan).

Klockare.

Johnson, C. G.

Organist.

Nordqvist, J. C.; tjl., tjf. **Fryklöf, H. L.**

Kantor.

Lambère, C. L.

Diakonissa.

(Skomakaregatan 30, St.; st. Brunkeb. 30 90; mottagningstid: alla vardagar 8—9,30 f. m.).

von Post, Alice F. G. J.

Förste kyrkovaktmästare.

Fastin, G. A.

S:t Klara församling.

Expedition: Brunkebergsgatan 10, C.; rt. 86 23; st. 8 69; expeditionstid: 10—11.

På den plats, där det av Magnus Ladulås år 1280 grundade, av Gustav Vasa 1527 nedrivna, S:t Klara kloster legat, byggdes under Johan III:s tid, sannolikt 1572—1576, Klara kyrka. Vid en eldsvåda 1751 nedbrann kyrkan men började omedelbart återuppbyggas, så att den redan 1753 kunde invigas på nytt. Kyrkan har under år 1907 undergått en genomgripande reparation. Ursprungligen tjänstgjorde kyrkan som gudstjänstlokal för hela Norrmalm. År 1643, då Jakobs kyrka blivit färdig, skedde emellertid en delning, så att trakten öster om Brunkeberg lades till denna kyrka, medan Klara kyrka blev gudstjänstlokal för Norrmalm väster om Brunkeberg jämte nuvarande Kungsholmen. År 1671 blev Kungsholmen emellertid avsondrad till egen församling och år 1773 avsondrades den norra delen av församlingen till Adolf Fredriks församling. Bromma församling utgjorde annex till Klara under åren 1624—1663 och Solna under åren 1643—1671.

Stat år 1917. Utgifter 87,399: 14 kr. Inkomster 26,140 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona

Till kyrkokassan 7 öre, till prästerskapets avlöningskassa 6 öre, till täckande av upptaget amorteringslån 25 öre, till folkskolan 4 öre, till täckande av upptaget amorteringslån för folkskolan 24 öre samt till församlingsbiblioteket 1 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöningskassa 25 öre för varje mantalsskriven person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., fri bostad; såsom konsistorii vice preses

1,123: 29 kr. Två komministrar: lön 4,000 kr., fri bostad, dessutom personliga lönetillägg å respektive 1,000 och 500 kr. En vice komminister: arvode 2,500 kr. En vice komminister: 1,700 kr. Pastorsadjunkt: 2,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr. Kyrkonotarie: 600 kr. Klockare och kyrkofogde: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 1,100 kr., tre personliga lönetillägg 1,400 kr. Kantor: lön 1,000 kr., två personliga lönetillägg 800 kr. Kyrkovaktare: lön 1,200 kr., personligt lönetillägg 300 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Bokander, H. G., E., vice pastor, självskr. ordf. (se nedan); ***Andersson**, B. John F., ingenjör; **Dahl**, F. G. A., professor; **Edberg**, K. Th., snickarmästare; **Lilja**, S. A. J., hovintendent, stadsfullm.; **Magnusson**, A. E., byggmästare, stadsfullm., kyrkovård; ***Nilsson**, N., överinspektör; ***von Rosen**, G. P. A., greve, hovrättsråd; ***Seijmer**, F. E. K., fabrikör, kyrkovård.

Kyrkonotarie.

Croneborg, O. U.

Församlingens skolråd.

Se sid. 147.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 267.

Kyrkoherde.

Vakant.

Vice pastor.

Bokander, H. G. E. (se nedan).

Komministrar.

Wadström, K. B. F., tjl.; **Westberg**, P. O., tjl.

Vice komministrar.

Breitholtz, T. N. R.; **Svanberg**, A. E.

Pastorsadjunkt.

Bokander, H. G. E. (se ovan).

Klockare och kyrkofogde.

Lidström, C. A. R.

Organist.

Hägg, G. V.

Tf. kantor.

Wiberg, C. A.

Diakonissa.

(Klara östra kyrkogata 8, C.; st. Brunkeb. 11 20; mottagningstid: tisdagar, torsdagar och lördagar 9—11.)

Hansson, Ingeborg.

Kyrkovaktmästare.

Karlson, J. W.

Kungsholms församling.

(Ulrika Eleonora.)

Expedition: Parmmätaregatan 3, K.; rt. 13816; st. 4326; expeditionstid: 10—11.

Nuvarande Kungsholms församling lydde ursprungligen under Solna, hörde jämte denna till Storkyrkoförsamlingen under åren 1529—1536 och kom 1643 till Klara församling. År 1671 skildes Kungsholmen från Klara och bildade egen församling med Solna som annex. På den nuvarande kyrkans plats lades 1673 grunden till den nya församlingens kyrka. En provisorisk träkyrka, som upbyggts redan året förut, uppbrenn 1679, varefter gudstjänster hölls i ett hus vid Hantverkaregatan. Bygandet av kyrkan gick nämligen till följd av församlingens fattigdom och ringa invånarantal (1672 blott 193 personer) synnerligen långsamt, först 1688 kunde kyrkan invigas och uppkallades efter dåvarande drottningen Ulrika Eleonora. Fullständigt färdigbyggd blev kyrkan först 1757 och tornet först 1813.

Våren 1906 beslöt församlingen att i parken Stadshagen uppföra ett kapell. Kapellet, som byggdes huvudsakligen av donerade medel och ett anslag ur prästerskapets löneruleringsfond, invigdes år 1910 och benämndes S:t Görans kyrka.

Stat år 1917. Utgifter: 142,695 kr. Inkomster: 12,030 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till kyrkokassan 20 öre, till prästerskapets avlöningskassa 3 öre, till skolkassan 7 öre och till församlingsbiblioteket 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöningskassa en krona för man, 50 öre för kvinna.

Avlöningar m.m. Kyrkoherde: lön 5,000 kr., ålderstillägg 1,500 kr., arvode för förökat arbete 1,500 kr., statsbidr. 705 kr., fri bostad. Komministrar: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,500 kr., arvode för förökat arbete 500 kr., fri bostad. Förste pastoratsadjunkt: lön 4,000 kr., ålderstillägg 500 kr., fri bostad. Ord. pastorsadjunkt: lön 3,600 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 3,600 kr.; personligt hyresbidrag 600 kr. (En pastorsadjunkt avlönas av enskilda medel.) Kyrkonotarie: arvode 300 kr., personligt tillägg 200 kr. Klockare, kantor och kyrkofogde: lön 4,000 kr., fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., två ålderstillägg å 300 kr. Organist och kantor i S:t Görans kyrka: lön 1,200 kr., två ålderstillägg å 150 kr. En kyrkovaktmästare: lön 1,200 kr., för städning 800 kr., fri bostad; en kyrkovaktmästare (S:t Görans kyrka): lön 1,000 kr., för eldning 400 kr., för städning 400 kr., fri bostad. En förste kyrkovaktare, tillika eldare och ringare 1,550 kr. Kyrkoråds-vaktmästare: lön 250 kr. Kyrkoskrivare: lön 900 kr.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.****Församlingens kyrkoråd.**

Larsson, C. V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Dahlin, J. E., f. d. marinöverkommissarie; Göransson, A. R. W., sekreterare; Hellsten, F. W., syssloman, kyrkovård; Hökerberg, E. I., föreståndare; *Salin, K. B., riksantikvarie; Schreuder, F., fabriksidkare; *Sjöholm, G. E., grosshandlare, stadsfullm.; *Tidblad, A. E., ingenjör, kyrkovård.

Kyrkonotarie.

Lindeberg, C. A.

Vaktmästare.

Spångberg, O. C.

Församlingens skolråd.

Se sid. 147.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 268.

Kyrkoherde.

Larsson, C. V.

Komminister.

Blomquist, O. R.

Förste pastorsadjunkt.

Davidson, J. A. L.

Ord. pastorsadjunkt.

Folkard-Holmgren, J. F.

Komministersadjunkt.

Gyberg, P. J.

Pastorsadjunkter.

Lindberg, J.; Bratt, E. J.

Klockare, kantor och kyrkofogde.

Sandberg, G. V.

Organist.

Svensson, J. E.

Organist och kantor i S:t Görans kyrka.

Laurin, S.

Diakonissa.

(Bergsgatan 47, K.; st. Kungsh. 24202; mottagningstid: måndagar, onsdagar, torsdagar, fredagar och lördagar 8,30—10 f. m.)

Nylander, Karolina

Kyrkovaktmästare.

Gustafsson, N. E.; Eriksson, S. (S:t Görans kyrka).

Adolf Fredriks församling.

Expedition: Kammakaregatan 30, Va.; rt. 137 75; st. 70 76; expeditionstid: 10—11.

Nuvarande Adolf Fredriks församling hörde först under Klara. År 1673 byggdes emellertid,

på den plats där Adolf Fredriks kyrka nu ligger, ett kapell, S:t Olofs kapell, och då detta år 1675 invigdes, anvisades den del av församlingen, som låg norr om Kammakaregatan, bänkpaltser i detta kapell. År 1773 fick denna trakt av Klara församling bilda egen församling, uppkallad efter konung Adolf Fredrik, och följande år blev församlingens kyrka färdig, uppbyggd omkring det gamla kapellet. Enligt beslut av kyrkostämman den 6 mars 1905, fastställt av kungl. majt den 2 juni 1905, delades församlingen den 1 maj 1906 i trenne församlingar: Adolf Fredriks, Gustav Vasa och S:t Matteus. Stat år 1917. Utgifter 143,339.09 kr. Inkomster 11,846.47 kr.

Utdelning pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till prästerskapets avlöning 6 öre, till kyrkokassan 50 öre, till skolkassan 4 öre och till församlingsbiblioteket 3 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning en krona för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., ålderstillägg 1,000 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 3,000 kr. och fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. och fri bostad. Kyrkonotarie: arvode 600 kr. Klockare: lön 2,500 kr. och fri bostad. Organist: lön 1,500 kr. Kantor: lön 1,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,300 kr., som skrivbiträde 300 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Hasselrot, C. R., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Aldén, G. A., skriftställare; *Ekstrand, A. G., f. d. överingenjör, kyrkovård; Falk, C. Th., f. d. läroverksadjunkt; Grönfors, G. B. V., direktör, kyrkovård; Klint, J. A., fabrikör; *Lagergren, C. H., grosshandlare; *Lindman, C. A. M., professor; Östberg, G. F., godsägare.

Kyrkonotarie.

Ljungman, C. J. D.

Församlingens skolråd.

Se sid. 148.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 268.

Kyrkoherde.

Hasselrot, C. R.

Komminister.

Vicander, J. P:son

Pastorsadjunkt.

Wallström, K. E

Pastorsadjunkt.

Silén, P. D.

Klockare.

Kvarzell, J. A.

Kantor.

Arrhenius, B. A. A.

Organist.

Nordqvist, G. L.

Församlingssystemer.

(Saltmätaregatan 1, Va.; st. 41 45; mottagningstid: alla dagar utom onsdagar 9—10.)

Berger, H. Maria.

Kyrkovaktmästare.

Andersson, A. R.

Gustav Vasa församling.

Expedition: Västmannagatan 63, Va.; rt. 95 82; st. 94 82, kyrkoherdens arbetsrum st. 38; expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (se vidare under denna församling). Inom församlingen ligger Sabbatsbergs ålderdomshem, som till den 15 oktober 1910 utgjorde egen församling, men numera ingår i Gustav Vasa; inrättningen har dock fortfarande egen kyrka, egen pastor etc.

Stat år 1917. Utgifter: 157,984: 48 kr. Inkomster: 25,314: 49 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till prästerskapets avlöning 7 öre, till kyrkokassan 58 öre, till skolkassan 4 öre och till församlingsbiblioteket 6 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning en krona för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., bostad. Pastorsadjunkt: lön 3,000 kr., bostad. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr. Kyrkonotarie: lön 600 kr. Klockare: lön 2,500 kr., bostad. Kantor: lön 1,000 kr. Organist: lön 1,800 kr., två ålderstillägg å 300 kr. En förste kyrkovaktmästare: lön 1,250 kr., fyra ålderstillägg å 150 kr., bostad eller 500 kr. i hyresbidrag; en andre kyrkovaktmästare: lön 1,000 kr., fyra ålderstillägg vardera å 150 kr., bostad eller 500 kr. i hyresbidrag.

Församlingens kyrkoråd.

Hallberg, H. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Edblom, J. R., byggmästare; *Enell, H. G. O., apotekare, kyrkovärd; *Fegth, J. P., bruksägare; von Friesen, F. Hj., revisor; *Lindberg, G. E., hamnfogdeinspektör; Lindholm, J. M., fabrikör, kyrkovärd; Nycander, O. J. T., direktör; Olsson, F. T., direktör.

Kyrkonotarie.

Falkenberg, A. C. M., frih.

Församlingens skoloråd.

Se sid. 148.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 269.

Kyrkoherde.

Hallberg, H. E.

Komminister.

Vakant.

Pastorsadjunkt.

Lindgren, J., (tillträder $\frac{1}{3}$ 1917).

Pastorsadjunkt.

Ankar, G. A.

Klockare och kantor.

Bohlin, C.

Organist.

Olsson, O. E.

Diakonissor.

(Gemensamma för församlingen och fattigvårdsstyrelsen: Västmannagatan 63, Va., st. 956; mottagningstid: tisdagar, fredagar och lördagar 8—10 f. m.).

Norrbom, Karin; Gustafsson, Alma K.

Kyrkovaktmästare.

Åxén, J. A.; Wærner, A. S.

Sabbatsbergs ålderdomshem.

Sabbatsbergs ålderdomshem, Torsgatan 32, Va.; rt. 86 06; st. 71 40.

Inrättningen, som förut bildat egen församling, ingår nu i Gustav Vasa församling (jfr under fattigvårdsnämnden, sid. 105).

Predikant.

Vakant.

Organist och försångare.

Selander, Anna Ch.

Vaktmästare.

Olsson, K. J.

S:t Matteus församling.

Expedition: Västmannagatan 92, Va.; rt. 114 99, 114 91 (kyrkoherdens expeditiionsrum); st. 94 80, 214 50 (kyrkoherdens expeditiionsrum); expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Adolf Fredriks församling den 1 maj 1906 (jfr ovan under denna förs.). En kyrka hade redan före delningen blivit uppförd och invigd år 1903. Inom församlingen ligger borgerskapets änkhuss, som förut

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

**Kyrkl. in-
stitu-
tioner** utgjort egen församling. Genom kungl. förord-
ning den 30 september 1910, som trädde i kraft
den 15 oktober samma år, upphörde inrätt-
ningen att vara egen församling, men har fort-
farande eget prästerskap, som den själv avlönar.

Stat år 1917. Utgifter: 96,153: 07 kr.;
inkomster: 6,513: 77 kr.

Utdelningar pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona.
Till kyrkokassan 26 öre, till prästerskapets av-
löning 1 öre, till skolkassan 7 öre och till för-
samlingsbiblioteket 3 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets av-
löning en krona för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön
8,000 kr., två ålderstillägg å 500 kr., fri bostad.
Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg
å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön
3,000 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: 2,500
kr., fri bostad. Kyrkonotarie: 600 kr. Kloc-
kare och kantor: lön 2,500 kr., fri bostad.
Organist: lön 1,500 kr. Förste kyrkovakt-
mästare: lön 1,800 kr., fri bostad. Andre
kyrkovaktmästare: lön 1,500 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Ledamöter.

Berglund, A. A. T., kyrkoherde, självskr. ordf. (se
nedan); *Almström, O. H., disponent, stadsfullm.;
Anderberg, A. W., kamrerare; Erixon, G., direk-
tör; Jakobsson, U. G. W., tf. roteman; Kihlmark,
R. R., fastighetsägare, kyrkovård; *Sandberg,
H. T., f. d. bokauktionskommissarie; *West-
man, K. A., disponent; *Sjöman, E. F., gross-
handlare, kyrkovård.

Suppleanter.

Bruce, V. O. Chr., apotekare; Jacobson, T. A.,
intendent; *Lamby, B. O., uppbördskommissarie;
*Palm, A. A. E., kapten.

Kyrkonotarie

Edman, P. V.

Församlingens skolråd.

Se sid. 149.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 269.

Kyrkoherde.

Berglund, A. A. T.

Komminister.

Holmbäck, A. J.

Pastoratsadjunkt.

Gunnard, O. B.

Pastorsadjunkt.

Wiklund, E. W.

Klockare och kantor.

Ahlberg, D. J.

Organist.

Althén, K. R.

Diakonissa.

(Matteuskyrkan, Vanadisvägen, Va.; st.
294 82; mottagningstid alla dagar utom
onsdagar 9—11.)

Pauli, A. Irene V.

Kyrkovaktmästare.

Hanning, F. O.; Rydholm, J. E.

Borgerskapets änkhuss.

Inrättningen, som förut bildat egen församling,
ingår numera i Matteus församling.

Norrullsgatan 45, Va.; st. 54 38.

Avlöningar m. m. Predikant: arvode
1,600 kr. Organist: arvode 400 kr. Vakt-
mästare: uppbär lön endast såsom vaktmästare
vid änkhuset.

Predikant.

Gunnard, O. B.

Organist.

Gustafsson, A. F.

Vaktmästare.

Ahlström, O. F.

Jakobs församling.

*Expedition: Jakobsgratan 2, C.; rt. 5 39;
st. 69 50; expeditionstid: 10—11.*

Jakobs kyrka omtalas i urkunder från tretton-
hundratalets mitt. Jakobs församling var i
början förenad med Solna. Den gamla kyrkan
nedrevs av Gustav Vasa, varefter alla in-
vånarna på Norrmalm begagnade sig av Klara
kyrka. En ny kyrka började byggas under
Johan III:s tid, men avstannade arbetet vid hans
död, och kyrkan invigdes först 1643. Samma
år, den 25 november, delades Norrmalm i två
församlingar, Klara och Jakobs, med Brunkeberg
som gräns. Denna delning ägde orubbat be-
stånd till 1671, då de av Norrmalms invånare,
som bodde omkring S:t Johannis kapell (»Kungs-
backsboerne») bildade egen församling med av
ärkebiskopen men icke av konsistoriet erkänd
kyrkoherde. Denna delning upphörde emellertid
snart och »Kungsbacksboerne» fingo i stället
gudstjänstlokal i S:t Olofs kapell under Klara
församling. År 1672 skildes Ladugårdslandet
från Jakobs församling, dock utan egen präst,
då Ladugårdslandet skulle skötas och förstas av
amiralitetspredikanterna under kyrkoherdens i
Jakob inseende såsom »superintendent vid ami-
ralitetet». Sedan amiralitetet i början på 1680-
talet flyttats till Karlskrona, skildes Jakob och
Ladugårdslandet fullständigt 1696.

Den 1 maj 1907 skildes Jakobs och Johan-
nes församlingar.

Stat år 1917. Utgifter: 181,500 kr.; inkomster: 1,000 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till prästerskapets avlöningskassa 6 öre och till kyrkokassan 35 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöningskassa av varje mantalsskriven person 40 öre för man och 20 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 750 kr., fri bostad. En komminister: lön 4,000 kr., dessutom två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., personligt lönetillägg 600 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 500 kr., fri bostad. Kyrkonotarie: 1,000 kr. Klockare: lön 3,000 kr., fri bostad. Organist: lön 2,500 kr. Kantor: lön 2,000 kr. Kyrkovaktmästare: lön 1,800 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Hammarsten, Fr., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Haak, O. K., direktör, kyrkovård; *Rundquist, C. A., rådmän; Sehardt, C. W., hovapotekare; Sjögren, P. A., fabrikör; *Wachtmeister, H. Hson, greve, generaldirektör; *Wretman, J., rådmän, kyrkovård.

Kyrkonotarie.

Afzelius, A. C. A.

Församlingens skolråd.

Se sid. 149.

Kyrkoherde.

Hammarsten, Fr.

Komminister.

Rosenius, P. J.

Pastoratsadjunkt.

Jonsson, G. A.

Pastorsadjunkt.

Jonzon, B. I. J.

Klockare.

Gustafsson, A. M.

Organist.

Lindström, A. E.

Kantor.

Borgstedt, E. R.

Diakonissa.

(Jakobsgatan 2, C.; st. 209 33; mottagningstid: alla vardagar 9—11 f. m.).

Unger, Ingegerd E.

Kyrkovaktmästare.

Ehnqvist, K. A.

Johannes församling.

Kyrkl. in-
stitu-
tioner.

Expedition: Kammakaregatan 12, Va.; rt. 7180; st. 909; expeditionstid: 10—11.

Enligt traditionen anlade Magnus Ladulås 1286 nära den plats, där Johannes kyrka nu ligger, ett hospital och ett kapell, som till rid-daren S:t Georgs ära kallades S:t Görans kapell. På 1450-talet utlades en del av kapellets tomt till begravningsplats åt Jakobs församling, medan dess kyrkogård till stor del var utlagd till Kungsträdgården. Sedan Gustav Vasa 1527 låtit nedriva kapellet, låg tomten i mer än hundra år öde och namnet förvandlades till Brunkebergs-kyrkogården. På 1630-talet byggdes där emellertid ett gravkapell, som även användes till gudstjänstlokal för kronans manskap. Först 1671 började det användas till gudstjänster för församlingen under den tid förslag var å bane att skilja Jakobs och Johannes församlingar (jfr ovan under Jakobs församling). Under Gustav III:s tid lades grunden till en ny kyrka, men avstannade arbetet snart. År 1890 invigdes en ny kyrka på platsen, och skildes församlingen den 1 maj 1907 från Jakobs. År 1904 invigdes vid Vanadislunden ett kapell, S:t Stefanskapellet.

Stat år 1917. Utgifter: 120,400 kr.; inkomster: 8,400 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona.

Till prästerskapets löne- och konventionskassa 10 öre och till kyrko- och skolkassan 40 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning av varje skattskyldig person 40 öre för man och 20 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Två komministrar: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad eller hyresersättning 1,000 kr. Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., personligt lönetillägg 500 kr. samt fri bostad eller hyresbidrag 600 kr. Två pastorsadjunkter: lön 3,000 kr. och fri bostad. Kyrkonotarie: 600 kr. Klockare: lön 2,500 kr., ersättning för mistade sportlov 200 kr., lönetillägg 300 kr., ålderstillägg 200 kr., fri bostad. Organist: vid Johannes kyrka, lön 2,000 kr., lönetillägg 500 kr.; vid Stefanskyrkan, lön 1,200 kr., lönetillägg 300 kr. Diakon: 1,800 kr., fri bostad. Kantor: lön 1,500, lönetillägg 300 kr. Kyrkovaktmästare vid Johannes kyrka: lön 1,200 kr., ålderstillägg 600 kr., fri bostad. Kyrkovaktmästare vid Stefanskyrkan: lön 1,200 kr., ålderstillägg 400 kr., hyresersättning 500 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Öhman, K., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Grafström, G. Hj., sekreterare hos överståthållar-ämbetet; *Hjort, C. A., kontorschef, stadsfullm.; Hjorth, J. E., direktör, kyrkovård; *Lindberg, A. W., kamrerare; Sehardt, C., prakt. läkare; *Svedelius, C., rektor; Wassberg, A., överlärare; *Wikland, S. H. S., distriktschef i järnvägsstyrelsen, kyrkovård.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Engellau, I.

Kyrkonotarie.

Församlingens skolråd.

Se sid. 150.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Utgöres av skolrådet, se sid. 269.

Kyrkoherde.

Öhman, K.

Komministrar.

Laurell, E.; Lignell, E.

Pastoratsadjunkt.

Ring, G. E. T.

Pastorsadjunkter.

Wenner, P. A.; Berlin, E. L.

Klockare.

Jansson, C. H. T.

Organister.

Sjögren, J. G. E. (Johannes kyrka); Wahlstedt, Edla (Stefanskyrkan).

Kantor.

Wiklund, W.

Diakon och diakonissor.

(Frejgatan 25, Va.; st. Vasa 7273, 29784; mottagningstid: måndagar, tisdagar, torsdagar, fredagar och lördagar 8—10 f. m.)

Karlsson, A.; Törneblad, M. Ch. (Mia); Nilsson, Alma.

Kyrkovaktmästare.

Ehnqvist, A. F. (Johannes kyrka), st. Brunkeb. 286; Beijer, E. W. (Stefanskyrkan), st. Vasa 7459.

Engelbrekts församling.

Expedition: Östermalmsg. 67, Ö.; rt. 108 03; st. 98 13; expeditionstid: 10—11.

Församlingen skildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (jfr nedan under denna förs.). Grund till en kyrka för församlingen lades den 14 maj 1910; kyrkan invigdes den 25 januari 1914. Ett kapell i Hjorthagen invigdes den 25 mars 1909.

Stat år 1917. Utgifter: 161,117 kr.; inkomster: 7,852 kr.

Utdelivering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till prästerskapets avlöning 4 öre, till kyrkokassan 36 öre och till skolkassan 4 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning 50 öre person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 750 kr.,

fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillägg, vardera å 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr., fri bostad. Pastorsadjunkt: 3,500 kr. Kyrkonotarie: 700 kr. Klockare: lön 2,500 kr., personligt lönetillägg 1,000 kr., fri bostad. Organister: 1,800 kr. (Engelbrektskyrkan) och 1,500 kr. (Hjorthagskyrkan). Kantor i Engelbrektskyrkan: 1,200 kr. Förste kyrkovaktmästare: 1,800 kr., fri bostad. Andre kyrkovaktmästare: 1,500 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Lindhagen, L. T., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); Alin, E. F. E., professor; *Andersson, H. R., hammästare; Johansson, N. J. A., byggmästare; *Lind, G. H., trädgårdsdirektör, stadsfullm., kyrkovärd; *Lindahl, M., direktör, kyrkovärd; *Lindgren, G. A. H., kovintendent; Malm, O. B., generallöjtnant; von Seth, P., justitieråd.

Kyrkonotarie.

Åkerman, G. A.

Församlingens skolråd.

Se sid. 150.

Kyrkoherde.

Lindhagen, L. T.

Komminister.

Vakant.

Vice komminister.

Lindh, A. (se nedan).

Pastoratsadjunkt.

Lindh, A. (se ovan).

Vice pastoratsadjunkt.

Bruno, J. A.

Pastorsadjunkt.

Montan, G. E.

Klockare.

Blomberg, C. H.

Organister.

Lindberg, O. F. (Engelbrektskyrkan); en vakant (Hjorthagskyrkan).

Kantor.

Åhlén, D. M. (Engelbrektskyrkan); en vakant (Hjorthagskyrkan).

Diakonissa.

(Östermalmsgatan 67, Ö.; st. 124 95; mottagningstid: tisdagar, onsdagar, torsdagar, fredagar och lördagar 9—11 f. m.)

Ingman, Rosa M.

Kyrkovaktmästare.

Granfelt, A. M. (förste); Granfelt, Fr. M. (andre).

Hedvig Eleonora församling.

Expedition: Jungfrugatan 7 B, Ö.; rt. 52 62; st. 70 09; expeditionstid: 10—11.

Ladugårdslandet hörde först under Jakobs församling. År 1656 ansåg Karl X Gustav lämpligt bygga en kyrka på Ladugårdslandet för amiralitetet, och lades grunden 1658 men avstannade bygget snart, och en träkyrka uppgjordes på amiralitetets bekostnad vid Storgatan 1670. Den 17 april 1672 fick Ladugårdslandet bilda egen församling, till en början dock utan egna präster, då amiralitetspredikanterna under tillsyn av kyrkoherden i Jakob skötte själavården. Först sedan amiralitetet på 1680-talet flyttats till Karlskrona, blev skilmässan 1696 fullständig. År 1730 återupptogs byggandet av stenkyrkan, som slutligen den 21 augusti 1737 blev invigd och kallad Hedvig Eleonora, sannolikt efter Karl X Gustavs gemål. Följande år nedrevs den provisoriska träkyrkan. Den 1 maj 1906 delades församlingen i tre: Hedvig Eleonora, Engelbrekts och Oscars församlingar.

Stat år 1917. Utgifter: 136,500 kr.; inkomster: 10,575 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till prästerskapets avlönning 4 öre, till kyrkokassan 37 öre och till skolkassan 3 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlönning 50 öre person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., ålderstillslägg 750 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr., fri bostad (personl.). Pastorsadjunkt: lön 2,500 kr., personligt lönetillslägg 500 kr., personligt hyresbidrag 500 kr. Kyrkonotarie: arvode 700 kr. Klockare: 2,500 kr., personligt lönetillslägg 500 kr., fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., personligt lönetillslägg 800 kr. Kantor: 1,200 kr. Kyrkovaktare: lön 1,500 kr.; fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Källander, A. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Ahlberg, K. A.**, apotekare; **Andersson, F.**, direktör; ***Bergman, B. O.**, justitieråd; **Brundin, P. A.**, direktör, kyrkovård; **Bergström, J. A.**, kamrerare; ***Johanson, E.**, grosshandlare, kyrkovård; **Johansson, Fr. E.**, slottsbyggmästare; ***Schalén, W. F.**, kansliråd.

Kyrkonotarie.

Tottie, G. V.

Församlingens skolråd.

Se sid. 151.

Kyrkoherde.

Källander, A. J.

Komminister.

Kihlgren, J.

Pastoratsadjunkt.

Schröderheim, E. Ph.

Pastorsadjunkt.

Arborelius, E. Th.

Klockare.

Morén, J. T. (se nedan).

Organist.

Blom, O. L.

Kantor.

Morén, J. T. (se ovan).

Diakonissa.

(*Församlingshyddan, Östermalmsgatan 6, Ö.; st. 54 05; mottagningstid: alla vardagar 8—10 f. m.*)

Olson, Ellen M.

Kyrkovaktare.

Jansson, A. V.

Oscars församling.

Expedition: Fredrikshovsgatan 3, Ö. Dj.; rt. 119 47 (under expeditionstiden); st. 72 92; expeditionstid: 10—11.

Församlingshyddan: Lovisagatan 2, Ö.; st. 144 80.

Oscars församling avskildes från Hedvig Eleonora den 1 maj 1906 (se vidare under denna förs.). En kyrka hade redan före delningen uppgjorts och invigts år 1903.

Stat år 1917. Utgifter: 126,950 kr.; inkomster 29,924: 80 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevilningskrona. Till prästerskapets avlönning 7 öre, till kyrkokassan 26 öre och till skolkassan 2 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlönning 50 öre person.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 8,000 kr., två ålderstillslägg, vardera à 750 kr., fri bostad. Komminister: lön 4,000 kr., två ålderstillslägg à 500 kr., fri bostad. Pastoratsadjunkt: lön 3,600 kr. samt bostad mot en hyra av 600 kr.; personligt lönetillslägg 600 kr. Pastoratsadjunkt: lön 2,500 kr., personligt lönetillslägg 500 kr. Kyrkonotarie: arvode 1,000 kr. Klockare: lön 2,500 kr., fri bostad. Organist: lön 1,500 kr., lönetillslägg 1,000 kr. Organist i Djurgårdskyrkan: 400 kr. Kantor: lön 1,000 kr., lönetillslägg 500 kr. Kyrkovaktare: lön 1,200 kr., lönetillslägg 600 kr., fri bostad. Kyrkovaktmästare: lön 1,500 kr., lönetillslägg 500 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Bengtson, H. G. V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); ***Bayard, C. G.**, direktör; ***Broman, J. W.**, direktör, kyrkovård; ***Carlson, L. Fr.**, grosshandlare; **Didring, F. V.**, grosshandlare, kyrkovård; **Ekman, A.**, krigsråd; ***Hammarberg, J. F.**, rådmän; **Lewander, A. F. C. E.**, f. d. bruksdisponent; **Malm, P. L.**, tf. stadskamrerare; **Nilsson, N.**, byggmästare; ***Roberg, T.**, konsul, stadsfullm.

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

**Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.**

Kyrkonotarie.

Törnell, E. R.

Församlingens skolråd.

Se sid. 151.

Kyrkoherde.

Bengtson, H. G. V.

Komminister.

Aurelius, B. O.

Pastoratsadjunkt.

Algård, N. S. H.

Pastorsadjunkt.

Gyberg, P. J.

Klockare.

Sandberg, O. T. (se nedan).

Organister.

Vretblad, V. P. (Oscarskyrkan); Liljeholm, f.
Skog, Anna S. (Djurgårdskyrkan).

Kantor.

Sandberg, O. T. (se ovan).

Diakonissa.

(Fredrikshovsgatan 3, Ö.Dj.; st. 72 92;
mottagningstid: alla vardagar 8—9 f. m.)

Könsberg, Elsa Ch.

Kyrkovaktare.

Andersson, P. A.

Kyrkovaktmästare.

Erikson, M.

Katarina församling.

Expedition: Högbergsgatan 15, Sö.; rt. 7661; st. 38 20; expeditionstid: 9—10,30 f. m. samt fredagar 7—8 e. m.

På den plats, där Kristian Tyrann år 1520 låtit bränna liken av de i Stockholms blodbad dödade jämte Sten Sture d. y:s lik lät Johan III 1576 resa ett mindre kapell, som till minne av Sture kallades Sturekapellet. Där detta kapell stått, lät Karl X Gustav 1656 lägga grunden till Katarina kyrka, sedan han två år förut förordnat om södra malmens delande i två församlingar, Maria och Katarina, den senare sannolikt uppkallad efter hans moder. År 1723 nedbrann kyrkan men återuppbyggdes redan följande år.

Med anledning av reformationsjubelfesten 1893 insamlades medel till en minneskyrka i Stockholm, vilka medel 1898 överlämnades till Katarina församling som grundplåt till en ny kyrka. Denna kyrka, som invigdes år 1906, kallades efter dåvarande drottningen för Sofiakyrkan.

Inom församlingen låg tidigare Danviks hospital med eget prästerskap. Det nya »Danviks hem» är beläget i Nacka församling.

Stat år 1917. Utgifter: 144,659: 02 kr.; inkomster: 86,957: 14 kr.

Utdebitering pr 1/10 bevilningskrona. Till församlingen 25 öre, till prästerskapets avlöning 20 öre och till folkskolan 10 öre.

Personlig avgift. Till församlingen en krona för man och 50 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 7,500 kr., dessutom ett ålderstillägg å 1,000 kr., fri bostad. En komminister: lön 4,000 kr., personligt ålderstillägg 500 kr., fri bostad. En komminister: lön 4,000 kr., fri bostad. Två pastoratsadjunkter: lön 3,000 kr., dessutom i hyresersättning 1,000 kr. En pastorsadjunkt: lön 3,000 kr., fri bostad, en: lön 2,500 kr. och en: lön 1,500 kr. Kyrkonotarie: 600 kr. Klockare: lön 1,800 kr., fri bostad, ålderstillägg 500 kr. En organist (Katarina kyrka): lön 1,200 kr., två ålderstillägg å 300 kr., hyresbidrag 500 kr. En organist (Sofiakyrkan): lön 1,200 kr. samt ett ålderstillägg å 300 kr. Två kantorer: lön 900 kr. Kyrkofogde: lön 500 kr. En kyrkovaktare (Katarina kyrka): lön 1,000 kr., fri bostad; en kyrkovaktare (Sofiakyrkan): lön 1,540 kr., dessutom fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde, själskr. ordf. (se nedan); Bergström, A. W., arkitekt, kyrkovård; *Blomberg, A. W., grosshandlare; Bäckström, J. A., grosshandlare; *Djurling, E. W., konsul; *Hallgren, L. G., järnkramhandlare, stadsfullm.; Looström, A. H., protokollssekreterare; Petterson, K. G., direktör; *Romare, P. B., direktör, stadsfullm., kyrkovård; Thunell, J. W., byggmästare; *Mårtensson, O., fabrikör.

Suppleanter.

Lundahl, Fr., apotekare; Liljebäck, E. S., tapetserare.

Kyrkonotarie.

Lundwall, S. A.

Församlingens skolråd.

Se sid. 152.

Församlingsbibliotekets styrelse.

Se sid. 270.

Kyrkoherde.

Landquist, C. A. E.

Komministrar.

Fristedt, C. E., tjf.; Klefbeck, E. A., stadsfullm.

Vice komminister.

Hennig, K. B.

Pastoratsadjunkter.

Hansson, O. A. (efter 1/3 1917 till Sofia förs.); Ahlfeldt, R. A.

Pastorsadjunkter.

Nordvall, Fr.; Södergren, V.; Kummel, E. H.

Klockare och kyrkofogde.

Berglöf, C. A. R.

Organister.

Larsson, J. W. (Katarina kyrka); Wennerberg-Reuter, Sara M. E. E. (Sofiakyrkan).

Kantorer.

Berglöf, C. A. R., tjl., tjt. Kock, A., (Katarina kyrka); Broman, J. A. (Sofiakyrkan).

Församlingssystrar.

Hogenberg, Maria; Landquist, Hanna, Högbergsgatan 13, Sö.; st. 138 43, mottagning: alla söckendagar 8—9 f. m.

Ehnberg, M. J. (Hanna); Nilsson, Ida A., Borgmästaregatan 11, Sö.; st. 31 11, mottagning: måndagar, onsdagar, fredagar 9—11 f. m.

Dahlgren, Emma A. J., Helgalunden 2, Sö.; st. 136 08, mottagning: alla vardagar 8—9 f. m.

Kyrkovaktare.

Andersson, A. P. (Katarina kyrka); Sköldström, K. L. (Sofiakyrkan).

Sofia församling.

Expedition: Borgmästaregatan 11, Sö.

Jämlikt kungl. breven till överståthållarämbetet den 10 juni 1912 och 31 dec. 1913 skall Katarina församling 1917 delas i tvenne, på så sätt att den del av församlingen, som begränsas av Stadsgården, Danviken, Hammarby sjö, Götgatan, Ringvägen och Renstjärnasgatan avskiljes för att under namn av Sofia församling bilda eget gäll. I den nya församlingen skola finnas en kyrkoherdetjänst, en komministerstjänst och en pastoratsadjunktstjänst.

Delningen sker den 1 maj 1917.

Maria församling.

(Maria Magdalena.)

Expedition: St Paulsgatan 10, Sö.; rt. 74 34; st. 39 68; expeditionstid: 9—10,30.

Maria Magdalena församling omfattade ursprungligen hela Södermalm. Kyrkan uppbyggdes allra först 1347 men nedrevs redan 1527. Började åter uppbyggas 1576 och blev färdig 1634 men nedbrann 1759, varpå den genast återuppbyggdes och kunde i sitt nuvarande skick invigas redan 1763. Församlingens förste pastor (kaplan) omnämnes 1354.

Stat år 1917. Utgifter: 129,097: 02 kr.; inkomster: 14,029: 95 kr.

Utdelning pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona. Till kyrkokassan 40 öre, till prästerskapets avlöning 10 öre och till folkskolan 2 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets Kyrkl. avlöning en krona för man och 50 öre för kvinna. in-

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lösen för 2,800 kbfot spannmål 6,177: 08 kr., 1,714 kr., fri bostad. Två komministrar vardera: lösen för 1,400 kbfot spannmål 3,088: 54 kr., 857 kr., fri bostad samt i personligt lönetillägg 750 kr. åt nuvarande innehavarna. En pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., fri bostad samt personligt lönetillägg 1,000 kr.; en pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., hyresersättning 600 kr. En pastoratsadjunkt avlönas av kyrkoherden. Kyrkonotarier: 500 kr., arvode för räkningskapers uppgörande 200 kr. Klockare: lön 2,000 kr., fri bostad samt personligt lönetillägg 500 kr. Organist: lön 1,500 kr. samt personligt lönetillägg 250 kr. Kantor: lön 1,000 kr. samt personligt lönetillägg 200 kr. Kyrkofogde: lön 500 kr. Kyrkovaktmästare: 1,500 kr., fri bostad. Expeditionsvaktmästare och eldare: 1,500 kr., fri bostad samt för ringning 240 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Eklund, K. A., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Blomdahl, P. A., byggmästare; Carlsson, J. A. C., grosshandlare; *Montelius, G. O. A., f. d. riksantikvarie; *Ribben, K. A., vice häradshövding; Wassén, C., disponent, stadsfullm., kyrkovård; Widtskiöld, J., köpman; Östberg, J., f. d. kammarrättsråd, stadsfullm.: ordf.; en vakant.

Kyrkonotarie.

Masreliez, K. V.

Församlingens skolråd.

Se sid. 153.

Församlingsbibliotekets styrelse

Se sid. 270.

Kyrkoherde.

Eklund, K. A.

Komministrar.

Winberg, I.; Lindeberg, E. W.

Pastoratsadjunkter.

Molin, O. E.; Nilsson, N. U.

Pastorsadjunkt.

Krook, O.

Klockare och kyrkofogde.

Arring, J. A. A:son.

Organist.

Heintze, G. Hj.

Kantor.

Lindqvist, G. H.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Diakonissa.

(Brännkyrkagatan 187, Sö.; st. 31229; mot-
tagningstid: alla vardagar 8—9,30 f. m.)

Johansson, Laura.

Kyrkovaktmästare.

Vakant.

Expeditionsvaktmästare och eldare.

Johanson, T. E.

Brännkyrka församling.

*Expedition: Stora Katrineberg, Liljehol-
men; rt. Liljeholmen 14; st. Liljeholmen
29; expeditionstid: 9—11.*

Församlingen benämndes ursprungligen Ovan-
tör eller Wantör. Anledningen till namnföränd-
ringen är utan tvivel de många eldsvådor, som
kyrkan undergått och gissningsvis utsattes denna
till år 1452, då Kristian I:s danska flotta efter
ett misslyckat landstigningsförsök vid Kärplinge-
holmen (nuv. Blasieholmen) måste draga sig till-
baka och därvid brände trakten söder om Stock-
holm. Av denna eller annan eldsvåda har säker-
ligen hela församlingen fått sitt namn Brände-
kyrka eller Brännkyrka. Församlingen var tidigare
sammanslagen med Sollentuna men åtskildes för-
samlingarna år 1260. Församlingen hade då
ett kapell på södra bergen, som användes även
av Katarina församling (som också lydde under
grevskapet Årstad). Så småningom förskaffade
sig emellertid Katarina församling egen präst.
Genom kungl. brevet den 28 juli 1587 förord-
nades slutligen, att kyrkoherden i Huddinge
skulle vara kyrkoherde även i Brännkyrka med
skyldighet att i nämnda församling hålla »sigh
en lärhdh schickelig Cappellan». Sedan dess hava
de båda församlingarna haft gemensam kyrko-
herde, till dess Brännkyrka, enligt kungl. brevet
den 31 dec. 1913, fr. o. m. den 1 maj 1914 lades
under Stockholms konsistorium, i vilket försam-
lingens kyrkoherde äger säte och stämma.

Stat år 1917. Utgifter 61,514:76 kr.;
inkomster 4,150:93 kr.

Utdebitering pr $\frac{1}{10}$ bevillningskrona.
Till kyrkokassan 36 öre, till prästerskapets av-
löning $\frac{1}{3}$ % av den beskattningsbara inkomsten
och till folkskolan 6 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets av-
löning 50 öre för man och 25 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön
7,000 kr. jämte boställe. Komminister: lön
5,000 kr., dessutom i hyresersättning 1,500 kr.
Pastoratsadjunkt: lön 3,000 kr., dessutom i
hyresersättning 1,000 kr. Kyrkonotarie: 500
kr. Klockare: lön 1,800 kr., tre ålderstillägg
å 300 kr. efter resp. 3, 6 och 9 år, dessutom i
hyresersättning 500 kr. Kantor och organist:
lön 1,500 kr., dessutom boställe. Församlings-
syster: lön 1,200 kr., dessutom bostad och ved-
brand. Kyrkovaktmästare: lön 1,200 kr.,
dessutom i hyresersättning 350 kr.

Församlingens kyrkoråd.¹⁾

Lindskog, H. J., kyrkoherde, självskr. ordf. (se
nedan); Eriksson, C. E., auktionsvaktmästare;
Eriksson, L. M., smedsmästare, kyrkovärd
Johansson, E. W., förtröendeman; Johansson,
O. L., brädgårdsarbetare; Lagerbjelke, J. G.,
greve, byråchef, stadsfullm., vice ordf.; Lundh,
J. A., folkskollärare; Löfgren, A. F., arbets-
förmän; Pettersson, L., nämndeman; Roswall,
C. A. A., kamrerare, kyrkovärd; Sandeborg,
M. O., slakthusdirektör.

Suppleanter.

Gäbel, M., disponent; Lindstam, N. A., utn.
kyrkoherde; Nilsson, H. S., typograf; Nordström,
G. W., trävaruhandlare.

Kyrkonotarie.

Öström, J. N. H.

Församlingens skolråd.

Se sid. 154.

Kyrkoherde.

Lindskog, H. J.

Komminister.

Lindstam, N. A.

Pastoratsadjunkt.

Lagerkranz, J. L.

Klockare.

Öhländer, H. A. G.

Organist och kantor.

Granér, C. T.

Församlingssyster.

Selin, Ester D.

Kyrkovaktmästare.

Lövgren, C. O.

Tyska församlingen.

(S:t Gertrud.)

*Expedition: Svartmangatan 16, St.; rt.
60 04; st. 2156; expeditionstid: 10—11
(1 juni—15 sept. tisdagar och fredagar
10—11).*

Tyskarna i Stockholm fingo 1571 av konung
Johan III frihet att uppbygga sin egen kyrka
och hava begravningsplats, till vilka ändamål
de, till en början tillsammans med finska för-
samlingen, använde S:t Gertruds kapell, som stod
på den plats, där nu tyska kyrkan står. När
detta kapell först blivit byggt, är okänt, men
1607 erhöll tyska församlingen kapellet »för
evärdeliga tider», vilken donation av konung
Gustav II Adolf stadfästes 1612, varpå kyrko-
bygget igångsattes 1619 och fullbordades 1642.

¹⁾ Halva antalet ledamöter avgår efter lottning
i maj 1917.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: 8,000 kr., fri bostad. En pastorsadjunkt: 3,600 kr. Kyrkonotarie: 1,200 kr. Klockare: 2,100 kr., två ålderstillägg 600 kr. Organist: 1,000 kr. Kantor: 600 kr. Klockspelare: 400 kr. Kyrkovaktare: 1,200 kr., fri bostad. Ringare: 250 kr.

Hederspresident.

Vakant.

Församlingens kyrkoråd.

Sterzel, G. F., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Bäcker**, E. C., grosshandlare; **Däumichen**, M. C. A., generalkonsul; **Kahl**, G. A., fabrikör; **Pott**, G. F. L., direktör; **Schmelzkopf**, T. J. W., grosshandlare; **Zimmermann**, A. M., f. d. revisor.

Kyrkonotarie.

Wirth, L. O. F.

Kyrkoherde.

Sterzel, G. F.

Pastorsadjunkter.

Hennig, K. B.; en vakant.

Klockare.

Faulwasser, J. Th.

Organist.

Vakant, t. j. f. **Erling**, E. G.

Kantor.

Wibergh, J. J. (se nedan).

Klockspelare.

Wibergh, J. J. (se ovan).

Kyrkovaktare.

Malmqvist, C. E.

Dessutom en ringare.

Finska församlingen.

(Fredriks förs.)

Expedition: Finska kyrkan, Slottsbacken 2 C, St.; st. Brunkeb. 498; expeditionstid: tisdagar och fredagar 11—12.

Finska församlingen hade under ett par hundra år sin gudstjänstlokal på diverse platser både i staden och på malmarna, däribland åren 1609—1719 i Riddarholmskyrkan, till dess den år 1725 fick sin nuvarande kyrka, det forna s. k. Lilla bollhuset, vilket genom öppet brev den 14 februari 1727 tillförsäkrades dem med öryggelig besittningsrätt.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 4,000 kr., fri bostad. Klockare, organist och kantor: lön 700 kr., fri bostad. Kyrkovaktare: lön 300 kr., fri bostad.

Församlingens kyrkoråd.

Montell, V., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Alrutz**, A. O., f. d. byggnadschef; **Bastman**, A.

E., sekreterare; **Bastman**, G. A., grosshandlare; **Brunström**, K. E. L., revisor i tullverket; **Lindholm**, P. A., grosshandlare; **Nordenstrahl**, T. O. R., förste ingenjör; **Orvin**, H. S., banktjänsteman; **Sällström**, A. G., byggmästare; **Sällström**, P. A. F., byggmästare, kyrkovärd.

Kyrkoherde.

Montell, V.

Klockare, organist och kantor.

Ritari, J.

Kyrkovaktare.

Hedlund, W.

* * *

Bromma församling

(lyder t. v. under ärkestiftet.)

Expedition: Ulvsunda prästgård, Kungsholms villastad; rt. Tranebergsbro 55; st. Tranebergsbro 62; expeditionstid: 10—11.

I kungl. brevet den 2 nov. 1915 rörande Bromma kommuns införlivande med Stockholms stad stadgas, att med avseende å de kyrkliga förhållanden ingen annan ändring skulle ske, än att folkskoleväsendet skulle överflyttas till staden. Emellertid uppdrogs åt kammarkollegium att inkomma med utlåtande rörande Bromma kommuns införlivande med Stockholm jämväl i ecklesiastiskt avseende. Något beslut om dylik införlivning har dock ännu (april 1917) icke meddelats.

Stat år 1917. Utgifter: 26,985: 36 kr.; inkomster: 8,954: 86 kr.

Utdebitering per 1/10 bevilningskrona. Till kyrkokassan 40 öre, till skolkassan 10 öre.

Personlig avgift. Till prästerskapets avlöning 30 öre för man och 15 öre för kvinna.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: 9,000 kr., fri bostad. Komminister: 5,000 kr. jämte 1,000 kr. till bostad. Klockare och organist: 550 kr., fri bostad. Kyrkovaktare: 1,400 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Svensson, M. Th. K., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); **Bergqvist**, J. A., folkskollärare; **Bergstedt**, P., ingenjör, stadsfullm.; ***Björklund**, C. A., skofabriksarbetare; **Fredriksson**, Anna, fattigvårdssyster; ***Gustafson**, F. E., snickare, kyrkovärd; **Magnusson**, K. G., ingenjör.

Församlingens skolråd.

Se sid. 155.

Kyrkoherde.

Svensson, M. Th. K.

Komminister.

Wikmark, C. R.

Klockare och organist.

Gerdelius, J.

Kyrkovaktare.

Svensson, F. A.

K. hovkonsistorium med därunder hörande församlingar.

Hovkonsistorium lär vara instiftat år 1662. I en den 20 december 1662 utfärdad »ordning, var-
 efter överhovpredikanten och hovpredikanterna
 skulle sig rätta», omtalas trenne hovpredikanter,
 bland dem en överhovpredikant. I nådig »in-
 struktion för konsistorium aulicum» av den 28
 juni 1681 tillägges konsistorium samma rätt och
 myndighet som andra konsistorier i riket; preses
 skulle vara överhovpredikanten, ordinarie bi-
 sittare övriga hovpredikanter; när ärenden rörande
 kungl. livgardet förekommo, skulle prästerna
 vid regementet äga säte och stämma i konsisto-
 riet. Förordningen om rättegången i domkapit-
 len av den 11 februari 1687 gjorde livgardes-
 och artilleripredikanter till ordinarie ledamöter
 av konsistoriet, i senare tider tillkom även
 kyrkoherden i Skeppsholms församling. De
 under detta konsistorium lydande församlingarna
 äro samtliga icke territoriella. Hovförsamlingens
 gudstjänst förrättas i slottskapellet; Svea liv-
 garde, Göta livgarde, livgardet till häst och Svea
 artilleriregemente begagna Gustav Adolfskyrkan,
 vilken invigdes den 6 november 1892, och Svea
 ingenjörkår Kungsholms kyrka såsom gudstjänst-
 lokal.

Instruktion. Kungl. instruktion den 28
 juni 1681 (med ändringar).

Hovkonsistorium.

K. slottet, St.; ingen bestämd sessionstid.

Preses.

Billing, A. G. L., överhovpredikant, biskop.

Assessorer.

Åhfeldt, O. C. P., ord. hovpredikant, pastor i
 hovförs.

Gemzell, E. E., ord. hovpredikant, kyrkoherde i
 Skeppsholms förs.

Rogberg, O. E., regementspastor i Göta liv-
 gardes förs.

Elmqvist, H. F. A., regementspastor i livgardets
 till häst förs.

Bergö, C. J., regementspastor i Svea artilleri-
 regementets förs.

En vakant, regementspastorn i Svea livgardes
 förs.

Svea ingenjörkårs och fälttelegrafkårens förs.
 har ingen representant i hovkonsistorium.

Konsistorienotarie.

Törnell, E. R.

Hovkleresiet.

Expedition: Slottskyrkans sakristia, St.

I spetsen för hovkleresiet stod redan under
 Gustav II Adolf en förste hovpredikant, se-
 dermera även en äldste hovpredikant. Vid
 mitten av 1600-talet synes först titeln över-
 hovpredikant hava uppkommit och har allt-
 sedan varit den brukliga för chefen för hov-
 prästerskapet.

Åvlöningsarm. m. Överhovpredikant: 750
 kr. Ordinarie hovpredikanter: se under
 hovförsamlingen. E. o. hovpredikanter upp-
 bära ej arvode.

Överhovpredikant.

Billing, A. G. L., biskop (se ovan).

Ordinarie hovpredikanter.

Åhfeldt, O. C. P., pastor i hovförs. (se nedan);

Gemzell, E. E., kyrkoherde i Skeppsholms förs.
 (se nedan).

Tjänstgörande e. o. hovpredikanter.

Ekdahl, F. N., kyrkoherde i Fjellie och Flädie;

Mazer, T. A., f. d. adjunkt vid norra latin-

läroverket; **Hammarsten, F.**, kyrkoherde i Ja-

kobs förs.; **Beskow, F. A.**, kyrkoherde i Stora

Malm; **Ljunghoff, A. H.**son, kyrkoherde i Aus-

ås; **Johansson, C. A.**, kyrkoherde i Mjölby;

Norrbj, C. J., föreståndare för diakonissanstal-

ten å Ersta; **Källander, A. J.**, kyrkoherde i

Hedvig Eleonora förs.; **Rundgren, V. E.**, kyrko-

herde i Oscar Fredriks förs., i Göteborg;

Leijonhufvud, K. A., frih., kyrkoherde i Söder-

tälje stads- och landsförs.; **Nilsson, L. J. P.**,

kyrkoherde i Häggum, reg.-pastor: **Hallberg,**

H. E., kyrkoherde i Gustav Vasa förs.; **Brun-**

crona, A. G. M., kyrkoherde i Lovö; **Andræ,**

S. E. J., kyrkoherde i Jönköpings östra och

västra förs.; **Nilson, S. J.**, kyrkoherde i Solna;

Caroli, Cl. A., kyrkoherde i Norra Vram och

Bjuv; **Jonsson, K. L.**, kyrkoherde i Hör och

Munkarp; **Malmberg, P. G. J.**, regements-

pastor i andra livgrenadjärregementets reserv,

Norrköping.

Hovförsamlingen.

K. slottets högvaktsflygel, St.; st. 28 86;
expeditionstid: tisdagar och fredagar

1—2.

Åvlönningar m. m. Pastor: lön 2,500

kr. Ordinarie hovpredikant: lön 300 kr.

Klockare: lön 1,000 kr. Organist: lön 750

kr. Kantor: lön 200 kr. Pedell vid hov-

konsistorium 100 kr. Kyrkovaktare: lön

400 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Ledamöter.

Åhfeldt, O. C. P., självskr. ordf. (se nedan);
Bäckström, E. G. M., f. d. byråchef; Hennerberg, C. F., musikdirektör; Radhe, K., hovintendent; Sylvén, E. A., kantor.

Pastor.

Åhfeldt, O. C. P.

Ordinarie hovpredikant.

Gemzell, E. E.

Klockare och pedell vid hovkonsistorium.

Berg, P. J. R.

Organist.

Hennerberg, C. F.

Kantor.

Sylvén, E. A.

Kyrkovaktare.

Jansson, N. A.

Svea livgardes församling.

Expedition: Birgerjarlsgatan 106, Va.; rt. 129 57; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar 3—4 (juni—augusti endast onsdagar och fredagar).

Avlöningar m. m. Regementspastor: lön 1,000 kr. Klockare: arvode 100 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Regementspastorn, självskr. ordf. (se nedan);
von Plomgren, J. P. C. P:son, överstelöjtnant;
Lind af Hageby, E. A. L., major; Reuterskiöld, H. A. F., kapten; Höglund, N. P., fanjunkare.

Regementspastor.

Vakant.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Göta livgardes församling.

Expedition: Göta livgardes kasern, 1 tr. t. h., Ö. Dj.; expeditionstid: måndagar, onsdagar och lördagar 12—1 (juni—augusti endast onsdagar och lördagar 12—1).

Avlöningar m. m. Regementspastor: arvode 1,000 kr.; påsköre 200 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Rogberg, O. E., regementspastor, självskr. ordf. (se nedan); Norman, K. A., kapten; Trana, G. A., kapten, regementskvartermästare; Rudebeck, S. J. M., regementsintendent; Holmquist, H. E. O., löjtnant; Millstein, A. F., fanjunkare.

Regementspastor.

Rogberg, O. E.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Livgardets till häst församling.

Expedition: regementets kasern, Sturevägen, Ö.; expeditionstid: onsdagar och lördagar 10,30—11,30.

Avlöningar m. m. Regementspastor: arvode 1,000 kr.

Församlingens kyrkoråd.

Elmqvist, H. F. A., regementspastor, självskr. ordf. (se nedan); en major; en ryttmästare; en löjtnant, regementsintendenten; en underofficer.

Regementspastor.

Elmqvist, H. F. A.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Svea artilleriregementes församling.

Expedition: regementets kasern, Valhallavägen, Ö.; expeditionstid: onsdagar och fredagar 11—12.

Avlöningar m. m. Regementspastor: lön 1,000 kr. En bataljonspredikant: lön 500 kr., inkvartering 400 kr.; en bataljonspredikant åtnjuter ingen lön.

Församlingens kyrkoråd.

Bergö, C. J., regementspastor, självskr. ordf. (se nedan); Bolin, A., överstelöjtnant; Blomquist, O. R., bataljonspredikant (se nedan); Way, S. T. M., major; de Laval, P. G. F., kapten; Gren, G. V., styckjunkare.

Regementspastor.

Bergö, C. J.

Regementspastor i regementet.

Mörner, A. K.

Bataljonspredikanter.

Blomquist, O. R.; Vicander, J. P:son.

Klockare.

Malmsten, C. A.

Skeppsholms församling.

(K. flottan.)

Skeppsholmen, Ö. Dj.; st. 103 95; expeditionstid: 10—10,45.

Avlöningar m. m. Kyrkoherde: lön 6,500 kr., fri bostad. Bataljonspredikant: lön 1,200 kr. Klockare: lön 600 kr. Organist och kantor: lön 500 kr. Kyrkovaktare: lön 300 kr.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Församlingens kyrkoråd.

Gemzell, E. E., kyrkoherde, självskr. ordf. (se nedan); *Olsen, C. O., f. d. viceamiral; Anckers, N. E., kommandör, varvschef; *Dyrssen, G., konteramiral och chef för marinförvaltningen; Engström, I. A., marindirektör; *Lindström, C. E. J., kommandörkapten, kyrkovärd; Näsman, R. C. T., marinintendent, kyrkovärd; *Martin, E. D. W., krigsdomare; Johanson, C. E., flaggunderofficer.

Kyrkonotarie.

Näsman, R. C. T. _____

Kyrkoherde.

Gemzell, E. E.

Bataljonspredikant.

Dehlgren, A. T.

Klockare.

Born, C. Hj.

Tf. organist och kantor.

Eklom, H. M.

Kyrkovaktare.

Lundgren, G. A.

Svea ingenjörkårs och fälttelegrafkårens församlingar.

Gemensam expedition Hantverkaregatan 37, K.; rt. 9 22; expeditionstid: oktober —maj onsdagar och fredagar 11,30—12,30, juni—september onsdagar 11,30—12,30.

Avlöningar m. m. Regementspastor: arvode 1,000 kr.

Församlingarnas kyrkoråd.

Folkard-Holmgren, J. F., regementspastor, självskr. ordf. (se nedan); Sallberg, E. G. P., överstelöjtnant i fortifikationens reserv; Ahlmann, H. W., överste i fortifikationens reserv; Dahlberg, A. B. C., departementsskrivare vid arméförvaltningens fortifikationsdepartement en vakant.

Regementspastor.

Folkard-Holmgren, J. F.

Främmande trosbekännares församlingar.

Katolska församlingen.

(Romersk-katolsk.)

Expedition: Norra Smedjegatan 24, C.; st. Brunkeb. 3 05; expeditionstid: måndagar, onsdagar och fredagar kl. 10,30—11,30 f. m.;

1 juni—15 sept. endast måndagar och fredagar kl. 10,30—11,30 f. m.

De katolska församlingen i Stockholm tillhörande, inom staden boende medlemmar av samma församling skola numera för anteckning om deras borgerliga förhållanden upptagas i kyrkoböckerna för den till svenska kyrkan hörande församling, inom vars område de bo och hava sitt hemvist. Förut har den katolska församlingens föreståndare haft att över denna församlings medlemmar föra enahanda anteckningar, som det tillkommer svenska kyrkans prästerskap att föra över sina församlingsmedlemmar, samt att meddela betyg och uppgifter med samma giltighet som de av svenska kyrkans prästerskap meddelade. Denna befogenhet har efter den 1 januari 1911 upphört.

Katolska församlingens prästerskap har tillerkänts rätt att med laga verkan förrätta vigsel.

Avlöningar m. m. Föreståndare: 1,500 kr. Kyrkoherde: 1,200 kr. Pastor och pastorsadjunkter: 1,200 kr. Organister: 600 kr. Vaktmästare: 300 kr.

Dessutom åtnjuter pastor ålderstillägg å 400 kr., föreståndare, kyrkoherde, pastor och pastorsadjunkter fri bostad och ved, portvakt fri bostad och underhåll.

Församlingens kyrkoråd.

Wessel, E., kyrkoherde, ordf. (se nedan); Andersson, E. J. K., disponent; Barsuglia, A. J., fabrikör; Benelius, J. P. E., pastorsadjunkt, sekreterare (se nedan); Roesler, E. J. R., f. d. fotograf.

Föreståndare.

Bitter, J. F. A.

Kyrkoherde.

Wessel, E.

Pastor.

Kiesler, R.

Pastorsadjunkter.

Benelius, J. P. E.; Nordmark, S. O. S.; van Gijzel, I.

Organister.

Kihlgren, Gertrud F. B. (S:ta Eugenia kyrka); Nylander, A. (S:t Eriks kyrka).

Vaktmästare.

Pätzold, Fr.

Mosaiska församlingen.

Kyrkl.

Expedition och rabbinens mottagning: in- Wahrendorffsgatan 3, C.; st. 6230; ex-stitu- peditionstid: varje helgfri onsdag 11—12 tioner.
f. m.

Kassakontor: Wahrendorffsgatan 3, C.; st. Brunkeb. 16 00; expeditionstid: judiskt och kristligt helgfria dagar 10—12 f. m.

Medlem av Stockholms mosaiska församling är envar till mosaiska läran hörande svensk undersäte, som är mantalsskriven i Stockholm eller på annan svensk ort, belägen närmare till Stockholm än till någon av de övriga orter i Sverige, där mosaisk församling finnes. (Mosaiska församlingar med fullständig församlingsordning finnas utom i Stockholm i Norrköping, Växjö, Kalmar, Oskarshamn, Karlskrona, Malmö, Göteborg och Sundsvall.)

Församlingen hade tidigare egen kyrkobokföringsrätt men har denna fr. o. m. 1911 upphört (se vidare ovan under katolska församlingen).

Församlingens beslutanderätt utövas vid församlingsstämma. I ärende angående gudstjänsten och vad därmed äger sammanhang må församlingen icke fatta beslut förr än förslag eller yttrande i frågan avgivits av församlingens rabbin. Två ordinarie församlingsstämmor skola årligen hållas, den ena i april och den andra i oktober.

Verkställighet och förvaltning tillkomma församlingens föreståndare. Föreståndarna skola vara fem till antalet, kassaföreståndaren inberäknad, och väljas vid den ordinarie församlingsstämman i oktober för en tid av fyra år. Föreståndarna utse inom sig en ordförande och två kyrkoföreståndare.

Lagar m. m. Ordning för mosaiska församlingen i Stockholm, av kungl. maj:t fastställd den 12 juni 1882, med ändring den 5 aug. 1904.

Avlöningar m. m. Rabbin: lön 10,000 kr. Lärare: lön 5,500 kr. Sekreterare: 1,200 kr. En kantor: lön 5,300 kr.; en kantor: lön 4,000 kr. Organist: lön 2,000 kr. Kamrerare: 2,000 kr. Vaktmästare: 2,100 kr., fri bostad, ved och lyse.

Föreståndare.

Bonnier, I. A., f. d. bokförläggare, kyrkoföreståndare; Eliasson, A. H., grosshandlare; Hirsch, O. S., ingenjör, ordf.; Thiel, A. S., grosshandlare, kassaföreståndare; Wolff, H., amiralitetsråd; kyrkoföreståndare.

Sekreterare.

Levy, L.

Kyrkl.
in-
stitu-
tioner.

Ehrenpreis, M.

Fried, M.

Saul, F.; Falk, F. I.

Rabbin.

Lärare.

Kantorer.

Organist.

Åkerberg, C. E. E.

Kamrerare.

Seligman, Anna.

Vaktmästare.

Krantz, F. A.

Stockholms församlingsbibliotek.

Församlingsbiblioteken.

Församlingsbiblioteken hava utvecklats ur de s. k. sockenbiblioteken. Dessa senare uppstodo i början på 1800-talet men fingo någon kraftigare tillväxt först med 1842 års folkskolestadga, som ålade prästerna att »uppmuntra till inrättande och begagnande av sockenbibliotek och därtill tjänliga böcker föreslå». Sockenbibliotekens blomstringsperiod infaller under 1860-talet. Efter att under 1870- och 1880-talen hava gått tillbaka började under 1890-talet biblioteks-rörelsen åter att utvecklas. De gamla biblioteken rycktes upp ur sitt förfall och nya biblioteksformer började vinna terräng, såsom nykterhets-, arbetare-, vandrings- och föreningsbibliotek. Statsunderstöd fick denna rörelse först 1905, då riksdagen anvisade 60,000 kr. till folkbibliotek och centrala anstalter för bokförmedling och vandringsbibliotek. Kungl. kungörelsen den 16 juni 1905 ang. understöd åt folkbibliotek särskilde tre olika slag av dylika: 1) *församlingsbibliotek*, 2) *kommunbibliotek*, 3) *föreningsbibliotek*.

Kungl. kungörelsen den 23 september 1912 meddelade nya föreskrifter ang. understödjande av folkbiblioteksväsendet. Understöd lämnas numera dels till *folk- och skolbibliotek*, dels till *riksförbund* om minst 20,000 medlemmar för understödjande av dess genom studiecirklar eller liknande sammanslutningar utövade verksamhet, dels till *förmedlingsanstalter* för boklån. Till av kyrklig kommun upprättat bibliotek utgår understöd av statsmedel med ett belopp av lägst 40 högst 400 kr., mot villkor bl. a., att församlingen förbundit sig, att för det år, bidraget avser, tillskjuta minst lika mycket som det begärda statsbidraget samt att biblioteket regelbundet vissa dagar i veckan kostnadsfritt hålles tillgängligt för allmänheten. Bidraget sökes i Stockholm hos överståthållarämbetet före den 15 februari det år, för vilket detsamma önskas och utgår icke i kontanter utan i form av bundna böcker, valda ur av eklestastikdepartementet uppgjord förteckning och förmedlade till biblioteket genom statsunderstödd förmedlingsanstalt.

I Stockholm finnas tio församlingsbibliotek, nämligen i Storkyrkoförsamlingen och i Klara, Kungsholmens, Adolf Fredriks, Gustav Vasa, Matteus, Johannes, Katarina och Maria församlingar samt ett gemensamt för Östermalms församlingar. Biblioteken sortera i en del församlingar under skolråden, i andra under en särskild styrelse, tillsatt av kyrkostämman för två år. Dessa bibliotek omfattade den 31 december 1916 tillsammans 63,037 band och lämnade under år 1916 tillsammans 214,223 hemlån.

Storkyrkoförsamlingens bibliotek.

Skomakaregatan 30, 1 tr. ö. g., St.; expeditionstider: jan.—15 juni samt sept.—dec. måndagar, onsdagar och fredagar 7—9 e. m.

I december 1860 väcktes hos Storkyrkoförsamlingens skolstyrelse förslag om »inrättande av något lämpligt läsebibliotek för församlingen»; efter framställning i ärendet av skolstyrelsen beslöt församlingen den 28 april 1861 upprättandet av ett bibliotek, som till en början fungerade både såsom skol- och församlingsbibliotek, tills år 1902 en delning ägde rum; församlingsbiblioteket invigdes i sin nya lokal den 7 nov. 1903. Biblioteket, som den 31 dec. 1916 omfattade 3,471 band, åtnjuter för år 1917 av församlingen i anslag 1,500 kr. Antalet boklån under år 1916 uppgick till 2,390.

Styrelsens ledamöter.

Storkyrkoförsamlingens skolråd (se sid. 146).

Bibliotekarie.

Bengtsson, C. V.

Klara församlingsbibliotek.

Klara västra kyrkogata 20, C.; expeditionstid: vardagar 7—8 e. m.

Biblioteket, som tillkommit genom tillfälliga gåvor av privatpersoner, åtnjuter för år 1917 av församlingen ett anslag av 3,500 kr. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1916 inalles 3,432 band. Antal boklån under år 1916 uppgick till 2,947.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Söderberg, F. F. V., fil. d.r.

Övriga ledamöter.

Bokander, H. G. E., vice pastor, vice ordf.; Cederschiöld, H. Maria R., journalist, sekr.; Lilja, S. A. J., hovintendent, stadsfulln., kassaförvaltare; Ståhlberg, J. A. A., zinketsare.

Suppleanter.

Ehlin, E. E., överlärare; Rinman, E. B., redaktör.

Bibliotekarie.

Bokander, Sigrid K.

Förs. Kungsholmens församlingsbibliotek.

bibl. *Agnegatan 16, 1 tr., K.; st. 191 22; expeditionstid: jan.—maj samt sept.—dec. alla dagar läsning å lokalen 1—9 e. m., hemlån 5—9 e. m.; juni—aug. alla vardagar läsning å lokalen samt hemlån 6—9 e. m.*

I Kungsholms församling fanns sedan gammalt ett bibliotek, inrymt i folkskolan; år 1901 företogs en delning av detta i ett skolbibliotek och ett bokförråd för vuxna, vilket senare också inrymdes i folkskolehuset Hantverkaregatan 17. Då denna lokal visade sig vara för trång, flyttades biblioteket 1903 till församlingshuset och då lokalen även där blev för liten, anslag församlingen på majstämman samma år 3,500 kr. till inredning av ny lokal och inköp av ny litteratur samt höjde samtidigt bibliotekets årsanslag från 700 till 3,500 kr. I maj 1906 beslöt församlingen att bemyndiga styrelsen att anskaffa ny lokal, den nuvarande, och anslag 2,000 kr. till inköp av möbler. I den nya lokalen, som omfattar sju rum, har tillfälle till läsning på stället också kunnat beredas. Från och med år 1906 ställdes biblioteket, som förut sorterat under skolrådet, under en särskild styrelse. Biblioteket, som den 31 dec. 1916 omfattade 12,516 band, åtnjuter för år 1917 av församlingen i anslag 14,800 kr. (4 öre pr bevilningskrona). Antal boklån uppgick under år 1916 till 62,210 av 3,938 låntagare, antalet besök i läsrummen till 18,227 (biblioteket var för reparation stängt under juli månad).

Styrelsens ledamöter.*Ordförande.*

Dahlgren, E. W., riksbibliotekarie

Vice ordförande.

Pettersson, G., handlande.

Inspektör.

Dahlgren, E. W., riksbibliotekarie.

Kassaförvaltare.

Stigler, J. E., läroverksadjunkt (se nedan).

Övriga ledamöter.

Stigler, J. E., läroverksadjunkt (se ovan); *Johansson, J. E., professor; Molin, O. N. J., typograf.

Suppleanter.

*Trönberg, P., folkskollärare; Karlsson, A. F., järnarbetare.

Sekreterare.

Första bibliotekarien (se nedan).

Första bibliotekarie.

Wahlström, Hulda A.

Andra bibliotekarie.

Rinman, Ester.

Assistenten.

Schultz, Ingeborg J. M.; Anrep, f. Ringdahl, Hanna E.

Dessutom extra assistenter.

Adolf Fredriks församlingsbibliotek.

Saltmätaregatan 1, 1 tr., Va.; expeditionstider: jan.—15 juni, sept.—dec. vardagar 6—9 e. m., 16 juni—31 aug. måndagar, onsdagar och fredagar 6—9 e. m.

Biblioteket upprättades år 1862, inflyttade 1864 i det då uppyggda skolhuset Saltmätaregatan 2 och förenades 1902 med en särskild läsesal. Vid Adolf Fredriks församlings delning 1907 värderades biblioteket till 15,000 kr. och inköptes av den nya Adolf Fredriks församling genom erläggande av 5,000 kr. till vardera av Gustav Vasa och Matteus församlingar. I september 1910 flyttades biblioteket till sin nya lokal i församlingshuset, där dess lokaler utgöras av utlåningssal, tvenne läsrum och ett styrelserum. Biblioteket, som den 31 dec. 1916 omfattade 8,829 band, åtnjuter av församlingen för år 1917 ett anslag av 3 öre pr bevilningskrona eller 6,450 kr. Antalet boklån uppgick under år 1916 till 21,487.

Styrelsens ledamöter.*Ordförande.*

Rosenberg, J. O., f. d. professor.

Ledamöter.

Bruno, J. A., rektor; Gagner, H. Marie-Louise Ch., seminariadjunkt; *Holmberg, F. J. (Fanny), folkskollärarinna; Nilsson, S., fil. kand., f. d. överlärare, kassaförvaltare.

Sekreterare.

Förste bibliotekarien (se nedan).

Bibliotekarien.

Rosén, C. D., förste bibliotekarie; Tholander, Anna M., andra bibliotekarie.

Dessutom biträden.

Gustav Vasa församlingsbibliotek.

Norrullsgatan 8 B. Va.; st. Vasa 88 11; expeditionstid under okt.—april: läsesalen vardagar 3—9 e. m., söndagar 7—9 e. m., låneexpeditionen vardagar 4—9 e. m., söndagar 7—9 e. m.; under maj och sept.: läsesalen och låneexpeditionen vardagar 6—9 e. m., söndagar 7—9 e. m.; under juni—aug.: läsesalen och låneexpeditionen vardagar 7—9 e. m.

Biblioteket har tillkommit genom kyrkostämmans beslut den 29 maj 1908. Den ekonomiska grundvalen utgjordes av 5,000 kr., vilka vid Adolf Fredriks församlings delning erlades till Gustav Vasa församling som lösen för dess andel i den odelade församlingens bibliotek. Redan tidigare fanns väl ett mindre bokförråd tillgängligt i Vasastadens folkhem Norrullsgatan 7, men kan församlingsbibliotekets egentliga tillvaro räknas först från november 1909, då låneexpedition och läsesal öppnades i Gustav Vasa församlingshus. Härifrån flyttades biblioteket i november 1912 till sin nuvarande lokal, som omfattar låneexpedition, en större läsesal, ett lärum för barn samt bibliotekariens arbetsrum. Biblioteket, som den 31 dec. 1916 omfattade 7,006 band, åtnjuter av församlingen för år 1917 ett anslag av 12,628: 48 kr. (6 öre pr bevilningskrona jämte skatterestantier). Antalet boklån uppgick år 1916 till 35,641. Biblioteket har haft 44,655 besök, läsesalen 20,367.

Styrelsens ledamöter.*Ordförande.*

*Dalström, J. J., f. d. överlärare.

Övriga ledamöter.

*Björklund, Sigrd O. M., fil. kand.; *Grönfeldt, N. S., bibliotekarie; Lagerqvist, A. V., läroverksadjunkt; Löfgren, A., sekreterare, stadsfullm.

Bibliotekarie.

Lundberg, Hildur Ch.

Biträdande bibliotekarie.

Larsson, Hanna M.

Dessutom *extra assistenter.*

Matteus församlingsbibliotek.

Västmannagatan 92, Va.; expeditionstid: vardagar 6—9 e. m.

Biblioteket, som till en början utgjorde filial till Adolf Fredriks församlingsbibliotek, fick fr. o. m. 1909 års ingång egen styrelse och öppnades för utlåning den 1 sept. samma år. Biblioteket omfattade den 31 dec. 1916 5,849 band och åtnjuter av församlingen för år 1917

i anslag 10,238 kr. (eller 5 öre pr bevilningskrona). Antalet boklån uppgick år 1916 till 32,849.

**Förs.
bibl.**

Styrelsens ledamöter.*Ordförande.*

Berglund, A. A. T., kyrkoherde.

Övriga ledamöter.

Anderberg, A. W., kamrerare; Hoffsten, C. F., magasinshövaldare; *Sandberg, H. T., f. d. bokauktionskommisarie; *Vallin, J. A., arkitekt; *Wiklund, E. W., pastorsadjunkt.

Bibliotekarie.

Åhlander, F. E.

Förste assistent.

Bergh, Karin.

Dessutom en *andre assistent.*

Johannes församlingsbibliotek.

Frejgatan 25, Va.; expeditionstid: vardagar 6,30—9 e. m.; under juni—augusti måndagar, onsdagar och fredagar 7—9 e. m.

Biblioteket öppnades år 1862 för medlemmar av Jakobs och Johannes församling; efter denna församlings delning överlämnades biblioteket år 1908 till Johannes församling. Biblioteket, som den 31 dec. 1916 omfattade 5,284 band, åtnjuter av församlingen för år 1917 ett anslag av 4,000 kr. Antalet boklån uppgick år 1916 till 19,374.

Styrelsens ledamöter.

Johannes församlings skolråd (se sid. 149).

Bibliotekarie.

Lekander, f. Brovall, A. Vendela.

Dessutom ett *biträde.*

Östermalms församlingars bibliotek.

Sturegatan 38, Ö.; rt. Österm. 216; st. 16751; expeditionstid: vardagar 6—9 e. m., söndagar 7—9 e. m.

Biblioteket öppnades den 4 febr. 1901 efter initiativ av skolrådet i Hedvig Eleonora församling och genom anslag av församlingen och kallades till en början Hedvig Eleonora församlingsbibliotek; efter församlingsdelningen erhöill det 1906 namnet Östermalms församlingars bibliotek och äges nu gemensamt av Hedvig Eleonora, Oscars och Engelbrekts församlingar.

Förs. bibl. Biblioteket, som den 31 dec. 1916 omfattade 6,585 band, åtnjuter för år 1917 anslag av de trenne församlingarna med inalles 8,100 kr. Antalet boklån uppgick år 1916 till 29,556.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Engström, Lilly A., f. d. lärarinna (som ledamot vald av Engelbrekts förs.).

Övriga ledamöter.

Lagerstedt, N. G. W., f. d. läroverksråd, Källander, A. J., kyrkoherde, Bergström, J. A., kamrerare [suppl.] (valda av Hedvig Eleonora förs.); Hultdt, Hilda Ch., lärarinna, Göranson, J. F., byggnästare (valda av Oscars förs.); Berg, J. Hj., f. d. slöjdsinspektör (vald av Engelbrekts förs.).

Bibliotekarie.

Strömberg, H. Erica M.

Biträdande bibliotekarie.

Dahl, Hedvig F.

Katarina församlings bokförråd.

Högbergsgatan 13, Sö.; utlåningstid: vardagar 7—8 e. m.; tisdagar och fredagar 1,30—2,30 (15 juni—1 sept. endast onsdagar och lördagar 1—2).

År 1896 väcktes hos Katarina församlings kyrkostämman motion om inrättande av ett församlingsbibliotek. Med anledning därav beslöt församlingens skolråd att uppdraga åt sin ordförande och vice ordförande att utreda frågan. Skolrådets ordförande sökte på enskild väg samla medel till det föreslagna biblioteket och lyckades, dels genom gåvor, dels genom en konsert i Katarina kyrka anskaffa 2,792 kr., för vilket belopp böcker inköptes, varjämte ett större antal band också erhöles genom gåvor. På så sätt anskaffades omkring 3,000 band. Sedan kyrkostämman anslagit 500 kr. till inköp och inbindning av böcker samt lika stor summa till bokförrådets vård, öppnades bokförrådet för utlåning den 14 sept. 1898. Det blev genast mycket anlitat, i synnerhet av ungdom, vilket gav

anledning till att en del barnböcker överlämnades till folkskolan för utlåning. Dessa böcker överlämnades sedan till folkskoledirektionen, och blev detta en av anledningarna till upprättande av skolbibliotek i huvudstaden. Biblioteket, som under år 1910 erhållit ny lokal, omfattade den 31 dec. 1916 7,640 band, och åtnjuter av församlingen för år 1917 i anslag 2,500 kr. Antalet boklån uppgick år 1916 till 7,151, fördelade på 1,058 låntagare.

Styrelsens ledamöter.

Ordförande.

Landquist, C. A. E., kyrkoherde.

Övriga ledamöter.

Brate, E., lektor; Klefbeck, E. A., komminister, stadsfulln.

Bibliotekarier.

Hagberg, Ellen A.; Andersson, Magdalena K.

Maria församlings bokförråd.

Timmermangatan 28 n. b., Sö.; expeditionstid: onsdagar 1—2 e. m.

I Maria församling fanns sedan gammalt ett bibliotek, inrymt i folkskolans gymnastiksal vid Timmermangatan. Det hade tillkommit genom gåvor dels av böcker, dels av penningmedel. Biblioteket togs emellertid föga i användning. År 1895 väcktes därför förslag å kyrkostämman om medel till biblioteket, som då också erhölet ett anslag 300 kr.; för år 1917 har anslaget ökat till 500 kr.

Biblioteket omfattade den 31 dec. 1916 2,425 band. Antalet boklån under år 1916 utgjorde 618.

Styrelsens ledamöter.

Maria församlings skolråd (se sid. 153).

Bibliotekarie.

Edén, J. G.